

УДК 17.023.33.001.361-053.6:316.3(73)

ПІДЛІТКИ. ІДЕНТИЧНІСТЬ ТА ЖИТТЯ В ГЛОБАЛЬНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Соболь О.М.,

старший лаборант кафедри іноземних мов та професійної комунікації
Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

У цій статті ми намагаємося окреслити поточні проблеми, останні дослідження та політичні ініціативи у США щодо молоді та її ідентичності, особливо стосовно впливу глобалізації. Вказуємо, що для того, щоб молодь могла сприймати свою ідентичність та розвинути почуття приналежності, встановлення зв'язку між глобальними процесами та місцевим досвідом має вирішальне значення. Стаття порушує деякі проблеми молодіжної праці, особливо важливість ролі особистості в розумінні глобального суспільства, в якому живе молодь.

Ключові слова: глобалізація, ідентичність, підлітки, США, мультикультуралізм.

В этой статье мы пытаемся определить текущие проблемы, последние исследования и политические инициативы в США для молодежи и ее идентичности, особенно в отношении влияния глобализации. Указываем, что для того, чтобы молодежь могла воспринимать свою идентичность и развивать чувство принадлежности, установление связи между глобальными процессами и местным опытом имеет решающее значение. Наконец, статья затрагивает некоторые проблемы молодежного труда, особенно признание роли личности в понимании глобального общества, в котором живет молодежь.

Ключевые слова: глобализация, идентичность, подростки, США, мультикультурализм.

Sobol O.M. YOUNG PEOPLE. IDENTITY AND LIVING IN A GLOBAL SOCIETY

This article aimed to outline current debates, recent research and policy initiatives in the USA on young people and their identity, particularly in relation to the impact of globalization. It also points out that for young people to make sense of their identity and develop a sense of belonging, establishing the relationship between global processes and local experiences is critical. The article finally poses some challenges for youth work, especially recognition of the importance of identity and the role of the individual in making sense of the global society in which young people are living.

Key words: globalization, identity, youth, USA, multiculturalism.

Постановка проблеми. У США, як і в багатьох інших країнах, глобалізація сильно впливає на соціальний, економічний та культурний рівні. Наприклад, економічна міграція сприяє швидким соціальним змінам. Ці зміни також часто пов'язані з неоднозначністю щодо ідентичності та почуття місця в світі. Дебати про ідентичність у відповідь на політичне делегування, збільшення економічної міграції, глобальний тероризм та вплив культури споживачів призвели до того, що американські політики, наприклад, сприяли дослідженню проблем, пов'язаних із громадянством.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження проблеми ідентичності підлітків ведуться давно. Основними дослідниками цього явища є Р. Гартман, Е. Еріксон, Дж. Марсія, які у своїх напрацюваннях склали фундаментальні знання з цієї проблеми і саме зараз їх активно досліджують сучасники. Так, особливої популярності набирає дослідження механізмів формування ідентичності. Серед сучасних дослідників можна виділити Л. Заграй, А. Лучинкіну, Т. Авдулову, Дж. Тернер, Н. Чепелеву, О. Зарецьку та інших, які свої напрацювання зробили в цьому напрямі.

До числа зарубіжних сучасних дослідників можна віднести Г. Гротерванта, який уперше описав процес формування ідентичності, вказуючи на різні процеси взаємодії та доміанти її розвитку. Формування ідентичності він розглядав як процес пошуку інформації на поставлену поведінкову проблему, при цьому важливим механізмом вважав середовище, в якому особа перебуває (школа, сім'я, друзі).

Формулювання цілей статті. Ця стаття посилює глобальний характер суспільства у США як основу для перегляду поточних досліджень щодо ідентичності молоді. Обґрунтуванням цього слугує те, що хоча глобалізація зараз визнається ключовим фактором, що впливає на життя молоді, в освіті з питань розвитку існують дебати про зв'язок між ідентичністю та життям у глобальному суспільстві.

Виклад основного матеріалу. Молоді люди найбільше схильні до глобалізації та є основними викликами для подальших досліджень ідентичності. Вони переживають глобалізацію повсякденно за допомогою моделей зайнятості, груп дружби, які вони розвивають, використання Інтернету (зокрема, у соціальних мережах) та більш

широкого культурного впливу на їх спосіб життя. Вони оточені «запаморочливим набором ознак і символічних ресурсів, вигнаних з традиційних причалів», є головними цілями світових споживчих культур і все більше орієнтовані на повідомлення про глобальні соціальні проблеми [4, с. 94].

Як пояснила А. Буонфіно в комісії з питань коментарів: «оскільки подорожі стають доступними для більшості людей, а комунікаційні технології дозволяють людям зануритися в культури, розташовані в іншому місці, і розвивати декілька ідентичностей, питання належності стає все більш складним і вимагає подальших досліджень» [3; 5].

Вона зазначає, що «глобалізація зараз є місцевою» і визначає три теми, які підсилюють цей вплив:

1) надзвичайна різноманітність – мігранти зараз в'їжджають із усього світу до США, а не тільки з місць, з якими вони мають історичні зв'язки;

2) декілька ідентичностей – взятих із різних рас, класу, статі та поколінь;

3) транснаціоналізм – особлива форма множинної ідентичності, яка розвивається внаслідок глобалізації та легкої комунікації. «Транснаціоналізм» означає, що США набагато більше підключені до подій у всьому світі, і що згуртованість у місцевому регіоні може впливати на події в іншій країні – новий «глокалізм» [3, с. 34–35].

У своїй роботі А. Буонфіно пропонує нову систему координат, що виходить за межі «висхідних концепцій американства, різноманіття та мультикультуралізму». Замість цього вона приймає більш широкий підхід, спрямований на «розблокування потреби в перебуванні, комфорті та відчутті дому серед інших людей, де вони живуть, де вони працюють або де вони взаємодіють» [3; 5].

Вона припускає, що почуття «приналежності» передбачає іншу мову та побудову думки, аніж ідентичність, культура та права. Приналежність є основною системою відліку, яка стосується людської потреби. Це складне бажання бути частиною громади, родини, групи. «Приналежність може з'єднувати людей з тими, хто нас оточує, а також змусити їх оцінювати, визнавати та слухати» [3; 6].

У. Бек обговорює проблему молодих людей, які живуть і зростають у світі ризику та невизначеності [1, с. 27]. Наприклад, робоче місце вже не є місцем постійності, що пов'язується з ідентичністю, лояльністю та сенсом призначення. Ця невизначеність залежить від культурного та соціального контексту, що веде до питання про те, чи є багато молодих людей з культурними та фінансовими ресурсами, щоб компенсува-

ти ризики, пов'язані з цими зрушеннями, у зв'язку з відсутністю стабільності на робочому місці [2, с. 13].

Л. Рей вказує на те, що глобалізація створює підвищений гібридизм та диференціацію, а в цілому більш складний і рухливий світ. Проживання у глобалізованому світі, на його думку, не створює однорідності та поляризації, а скоріше творче та еkleктичне поєднання ідентичностей. У контексті такого стрімко мінливого світу молодим людям важко будувати соціальну ідентичність, особливо щодо характеру освіти, культурних впливів та потреб ринку праці [8, с. 63].

Інтеграція глобальних культурних впливів у місцеву тотальність можна побачити у США, зокрема через споживчу культуру. Споживання є основною силою, яка об'єднує дітей та молодь, наприклад, 75 відсотків 9-19-річних людей мають доступ до Інтернету та 80 відсотків користуються мобільним телефоном [4, с. 22]. Глобалізація також сприяла розширенню вибору молодих людей. Але на яких критеріях і з якими знаннями, навичками та базами цінностей молодь робить цей вибір?

Існує тенденція, що часто підсилюється через опитування громадської думки, в якій беруть участь молоді люди, в якій враховується, що наслідки глобалізації не можуть бути зупинені, і що це процес, в якому молоді люди реагують, а не ведуть активні переговори [5, с. 17]. З цим пов'язане припущення, що молоді люди є лише пасивними одержувачами чи вразливими жертвами глобальних змін. Як зазначив Д. Харві [5, с. 17], «молоді люди не можуть контролювати швидкість або напрям соціальних змін, але вони можуть і мають сказати про те, якою є така зміна в їхньому житті».

Не зважаючи на те, що молоді люди не є безсилі щодо глобальних змін, їх економічне становище є таким, що вони більш вразливі, ніж багато інших соціальних груп, щодо невизначеностей та ризиків, пов'язаних з економічною та культурною глобалізацією. І навпаки, як уже зазначалося, молоді люди часто стають передовою частиною технологічних та культурних змін, які можуть бути пов'язані з глобалізацією. Не дивно, що вони використовують широкий спектр світових ЗМІ для вираження себе.

Глобалізація впливає на молодих людей складно і змушує їх постійно переосмислювати і переглядати своє відчуття ідентичності та місця в суспільстві. Молодь живе постійно під впливом нових тенденцій, будь то культурні, технологічні або соціальні.

У цьому контексті у США дослідження Д. Харві має велике значення. У ньому зазначається: «У всіх нас є безліч ідентичностей, які можуть зіткнутися одна з одною, але які в кінцевому підсумку вони об'єднують, щоб зробити нас індивідуальними, наприклад, жінка може розглядати себе як «дочка», «мати», «мешканка Півночі», «американка» [5, с. 29].

Таким чином, ключ до продовження дискусії, на думку Д. Харві, полягає в тому, що діти і молодь повинні «зрозуміти свою особистість і відчуття почуття приналежності – що важливо як для учнів корінного населення, так і для новоприбулого іммігранта. <...> Вивчення та розуміння власної та іншої особистості є основою утворення різноманітності, що важливо, оскільки учні формулюють власні тлумачення навколишнього світу та свого місця в цьому світі» [5, с. 25–29].

Вони, найперше, мають почуватися залученими до частини більш широкого багатонаціонального суспільства.

Як зазначає Д. Харві, така ідентичність не тільки пов'язана з культурною спадщиною, а й з тим, де люди працюють, яке їхнє дозвілля та моделі споживання. Це особливо важливо для молодих людей, чия поведінка споживачів тісно пов'язана з їх сприйняттям. Соціальна ідентичність та індивідуальна впевненість (а також соціальна прийнятність) часто виникають, наприклад, через носіння популярних брендів або «класових» предметів одягу.

Але, як уже згадувалося, молоді люди не просто пасивні одержувачі цієї споживчої культури та глобалізації. Вони адаптуються та відтворюються за власним іміджем, зі своїми однолітками та іншими культурними й географічними впливами, а також розвивають ідентичність, яка відображає цю складність. Інтернет та використання нових технологій є основним фактором, який дозволяє молодим людям відтворити власну ідентичність.

Молоді люди у США не можуть бути зведені до типів ідентичності, які визначаються локально, культурно, економічно або соціально. Молоді люди відтворюють власну ідентичність під впливом цілої низки факторів, частково як механізм захисту в швидко мінливому світі, в якому вони живуть, а також як спосіб заявити про те, хто вони є, як сприймають себе у своїх групах однолітків та громади. Це показує, що США – це більше, ніж мультикультурне суспільство, але воно має бути визнане як суспільство, яке є різноманітним, складним і відкритим для широкого кола глобальних впливів і процесів, які позначаються на молоді у багатьох відношеннях та формах.

Беручи до уваги цей багаторівневий та складний сенс ідентичності, постає питання: Як молодь ставиться до навколишнього світу? Це питання знайшло відображення в академічних дослідженнях про те, як молодь бачить себе в контексті глобалізації – як космополітичні, так і як глобальні громадяни.

Ключовим відправним пунктом є робота А. Ослера та Х. Старкі, яка узагальнює проблеми та дебати щодо ідентичності та громадянства в контексті швидко мінливого світу. Вони наводять на думку, що громадянство передбачає встановлення зв'язків між «статусом та ідентичністю як окремими особами» з «життям і турботами інших, з якими вони поділяють почуття спільності». Вони бачать громадянство як статус, почуття та практику. Ключ до їхньої перспективи – це поєднання визнання ідентичностей на місцевому, національному та глобальному рівнях та прихильність до гуманістичних принципів рівності [7, с. 248]. З емпіричних досліджень, проведених з молоддю, А. Ослер і Х. Старкі встановили, що школярі бачили свою ідентичність як локальну, як частину громади, але не обов'язково в місті. Крім того, сім'ї та дружні стосунки розглядалися як однаково важливі з точки зору розвитку почуття ідентичності [7, с. 253].

Висновки із цього дослідження. Дискусії, висунуті в цій статті, мають особливе значення для поточних досліджень щодо ролі служби для молоді та того, як сектор неформальної освіти підтримує потреби молоді. Як свідчить Національна молодіжна агенція, «давня традиція підтримувати розуміння молоддю навколишнього світу. <...> Оскільки глобальні проблеми могли розглядатися як окрема діяльність, але сьогодні існує нагальна потреба, щоб ці питання були в центрі уваги, щоб бути впроваджені в молодіжну роботу» [6; 23].

Однак більша частина цієї діяльності історично базувалась на таких сферах, як міжнародні обміни, волонтерство, проекти, пов'язані з допомогою та розвитком, або міжкультурне розуміння. Але глобальна молодіжна робота має відповідати визначенням як неформальна освіта, яка починається з повсякденного досвіду молодих людей, що спрямована на розвиток розуміння місцевих та глобальних впливів на їх життя, і закликає до позитивних дій щодо змін.

Тому завдання полягає в тому, щоб визнати складні стосунки молоді з глобалізацією та її розумінням. Для цього політики мають спочатку зрозуміти, як позначаються глобальні соціальні, економічні та культурні впливи на місцевому, громадському рівнях. Це вимагає від політиків та практиків біль-

ше уваги приділити відношенню глобалізації до ідентичності та почуття приналежності, а також наслідків, які це відношення має до національної політики та програм. Більше того, щоб молодь могла усвідомити складний характер навколишнього світу, їй потрібна можливість навчатися, залучатися і розуміти, як глобалізація впливає на них. Як зазначено раніше, факти свідчать, молоді люди є не просто пасивними одержувачами глобального споживацтва, а свідомо повторно створюють у своєму образі власну версію глобальної теми або тенденції, часто через локально конструйовані ідентичності.

Оскільки науковці у США визнають і реагують на вплив глобалізації на життя молоді, необхідно забезпечити, щоб це розуміння всього світу було пов'язане з ініціативами, які дозволяють їм займатися місцевими зусиллями.

Уся сфера ідентичності складна і загрожує багатьма соціальними, культурними та політичними труднощами.

Дослідження щодо ідентичності та належності не можуть бути відірвані від дискусії про відношення між місцевим, національним та глобальним рівнями. Визначене в цьому дослідженні полягає в тому, що молоді люди формують власне відчуття того, хто відповідає на всі три рівні, і в контексті США, можливо, найбільш складною є національна ідентичність.

Нарешті, коментування молодих людей виявляють, що, незважаючи на нав'язування ідентичності з національної, культурної або економічної сфери, існує потреба у розширенні можливостей, ресурсів і заохочень до діяльності та наявних програм, щоб об'єднати не тільки культури та спільноти, а й дати можливість вивчати «інші».

Було висловлене припущення, що дискусії щодо молоді та особистості можуть бути повністю зрозумілими, якщо визнається вплив глобалізації та багатоплановий характер економічного, соціального та культурного впливу на їх життя. Варто більше уваги приділяти ролі ідентичності та почуття приналежності, щоб молодь могла зрозуміти світ, в якому вона живе. Термін «глобальне громадянство» може ширше використовуватися у розвитку освіти, але якщо дискусії, дослідження та практика не враховуватимуть складний характер ідентичності та належності, тоді цінна роль, яку вона може відігравати в процесі навчання молодої людини, буде, як мінімум, маргіальною та, ймовірно, не матиме значення.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Beck U. Risk Society: Towards a New Modernity. – London: Sage, 1992. – 272 p.
2. Beck U. What is Globalization? – Cambridge: Polity Press, 2000. – 192 p.
3. Buonfino A. (with Thomson, L) Belonging in Contemporary Britain. – London: Commission on Integration and Cohesion, 2007. – 245 p.
4. Dolby N. and Rizvi F. – Youth Moves – Identities and education in global perspectives – New York: Routledge, 2008. – 256 p.
5. Harvey D. Young People in a Globalizing World. – New York: World Youth Report, 2003. – 233 p.
6. National Youth Agency. Blackberries from Mexico. – Leicester: NYA, 2006. – 125 p.
7. Osler A. and Starkey, H. Learning for cosmopolitan citizenship: theoretical debates and young people's experiences. Educational Review. – 2003. – Vol. 55 – № 93. – P. 243–254.
8. Ray L. Globalisation and Everyday Life. – Abingdon: Routledge, 2007. – 260 p.